

Styrelsen informerar

- Utlysning bästa examensarbete 2014. **Läs mer**
- Seminarium om skydd av markmiljö i Visby den 9 oktober 2014. **Det finns fortfarande platser kvar. Läs mer**
- Sista dag för att lämna in förslag på föredrag för Vårmötet är den 30 oktober. **Läs mer**
- Workshop om förorenade byggnader i Göteborg den 2 december 2014.
- Boka in den 24-26 mars för Vårmötet 2015.
- Renare Mark finns på LinkedIn, **gå med du också!**

/MALIN NORIN, ORDFÖRANDE

Nätverket Renare Marks nyhetsbrev distribueras till samtliga medlemmar i nätverket via e-post. Nätverket är öppet för alla intresserade. Enskilt medlemskap kan tecknas av alla, för företag finns korporativt medlemskap. Mer information finns på nätverkets hemsida eller kan fås genom att skicka e-post till nätverket. Bidrag till Nyhetsbrevet tas gärna emot.

REDAKTION:

Nyhetsbrev:
Ulrika Larson, 0708-473 475
ulrika.larson@empirikon.se

Hemsida:
Peter Harms-Ringdahl, 08-559 188 93
peter.harms-ringdahl@empirikon.se

ANSVARIG UTGIVARE:

Ordförande
Malin Norin, 031-771 50 55
malin.norin@ncc.se

Nätverket Renare Mark
c/o Ekorola AB
Fabriksgatan 23
891 33 Örnsköldsvik

Middag på Vasa museet i samband med NORDROCS 2014 Foto: Ulrika Larson, Empirikon Konsult

Spännande seminarier lyser upp i höstmörkret

NORDROCS bjöd på många intressanta föreläsningar, utställningar och möten då fler än 370 personer samlades på Clarion Hotel Sign i Stockholm den 15-18 september. Presentationerna från mötet ligger upplagda på www.nordrocs.org

Missa inte höstens och vinterns seminarier. Den 9 oktober har vi en heldag i Visby om skydd av markmiljö och den 2 december ägnar vi dagen åt en workshop i Göteborg på temat förorenade byggnader.

Det sjuder också av aktiviteter i de lokala nätverken. I norr ordnas ett studiebesök till Mariebergs fd sågverksområde den 22 oktober, i Mälardalen planeras en heldag om värdering av miljörisker den 4 december.

Boka redan nu in den 24-26 mars 2015 för Vårmötet

Nästa år arrangeras Renare Marks vårmöte på Clarion Hotel Arlanda den 24-26 mars. Temat för vårmötet är "Ramar för arbetet med förorenade områden - miljömål, politik, lagstiftning, samverkan och nya tekniker". Nu efterlyser vi förslag på föredrag och posters. Sista dag att skicka in förslag på föredrag är den 30 oktober. Läs mer

Nyheter från Renare Marks regionala avdelningar

Renare Mark Region Syd

Den 9 september bjöd Renare Mark Syd in till föredrag och studiebesök på Vinninge grustäkt.

Renare Mark Region Öst

NRM Öst har haft ett miniseminarium om stabilisering av arsenikförorenad jord före sommaren och en stadsvandring i Linköping en vacker sommarkväll i augusti. Läs mer om dessa aktiviteter på **sida 3**

Renare Mark Region Mälardalen

Som ett startskott för hösten bjöd Region Mälardalen in till den traditionsenliga Miljökampen den 4 september. Det blev en lyckad kväll med både tävling och mingel. 33 personer deltog i Miljökampen. Den 4 december anordnar Renare Mark Mälardalen ett seminarium i Västerås med temat värderingar av miljörisker.

Renare Mark Region Väst

Renare Mark Väst planerar ett seminarium/mingel den 25 november. Håll utkik på hemsidan för mer information.

Renare Mark Region Norr

Den 22 oktober anordnar Renare Mark Norr studiebesök vid Marieberg fd sågverksområde. Läs mer i spalten till höger.

Renare Mark förorenade byggnader

Den 2 december anordnar tematiska nätverket tillsammans med det nationella nätverket en workshop om förorenade byggnader i Göteborg.

Läs mer om vad som händer i nätverket samt se information om de nya regionala styrelserna efter årsmötena för de regionala avdelningarna på www.renaremark.se

Trevlig afterwork efter miniseminarium i Öst. Foton från miniseminarier i Öst: Märta Ländell/Malin Johansson

Trevligt mingel när NRM Mälardalen ordnade Miljökampen. Foto: Laila Gren, Sweco

Den 9-15 juni 2015 arrangeras AquaConSoil i Köpenhamn. Sista datum att lämna in abstracts till mötet är den 30 november 2014.

Läs mer

Renare Mark Norr bjuder in till studiebesök vid Mariebergs fd sågverksområde

Nu finns chansen att under sakkunnig ledning besöka en av Sveriges största pågående dioxinsaneringar!

Mariebergs f.d. sågverksområde är beläget cirka sex kilometer norr om Kramfors tätort, längs östra stranden av Kramforsfjärden. På platsen har sågverk funnits från 1860-talet fram till 1970 och under de sista 30 åren nyttjades träskyddsmedel som medförde omfattande förorening av dioxin i mark, beräknat till omkring 250 gram TEQ. Med start hösten 2014 saneras marken över ett område som är ca en och en halv kilometer långt och 100-200 meter brett i direkt närhet till Ångermanälven. Åtgärderna omfattar schakt, sortering och borttransport av ca 33 000 m³ jord och sågspån inom en area av 14 ha.

Studiebesöket inleds med fika och presentation på Hotell Kramm i Kramfors varefter vi åker i chartrad buss ut till saneringsområdet. Avslutning med gemensam lunch på Hotell Kramm. Seminariet är planerat för att möjliggöra resa med tåg från Umeå respektive Sundsvall.

Anmälan och frågor ställs till Gustaf Sjölund senast den 10 oktober, gustaf.sjoland@avfallscenter.se

Mer information om studiebesöket finner du **här**.

Miniseminarium i Öst

NRM Öst har haft ett miniseminarium om stabilisering av arsenikförorenad jord. Efter jobbet den 27 maj träffades vi och lyssnade till Igor Travar från Luleå Tekniska Universitet (LTU). Igor berättade om hur arsenikförorenad jord kan behandlas genom stabilisering med olika tillsatser såsom järn, cement och flygaska och vad som är för- och nackdelar med de olika alternativen. Han berättade också om hur utlakningen från det stabiliserade materialet varierar beroende på bl.a. pH i materialet och om det stabiliserade materialets fysikaliska egenskaper. FoU-projektet Igor deltar i är ett samarbete mellan LTU och Ragn-Sells. Efter seminariet gick vi till en restaurang i närheten och umgicks med våra trevliga kollegor i branschen!

NRM Öst på Stadsvandring

Strax efter semestern tyckte vi att det var dags att träffa våra trevliga vänner i NRM Öst igen!

Efter jobbet den 26 augusti möttes vi i centrala Linköping vid Stångån. Malin Johansson (styrelseledamot och miljöinspektör på Linköpings kommun) berättade om Nykvarnsdeponin där blandat avfall från mitten av 1900-talet ligger alldeles i slänten ner mot ån. Området har undersökts i omgångar och man står inför val av åtgärd. Vi gick vidare längs ån och stannade vid ett av kraftverken som finns i Stångån. Gunnar Ölfvingson (kommunekolog på Linköpings kommun) visade bilder på rödlistade fiskarter som finns i Stångån och dess vattensystem.

För att underlätta vandringarna för fisk och annan fauna planerar man att bygga en faunapassage förbi kraftverket. Sedan fortsatte vi till den gamla gasverkstomten, där Malin Johansson berättade om de undersökningar, som på Länsstyrelsens uppdrag, utförts på området.

Slutligen gick vi till Åbacka Café där vi njöt av en av sommarens varma kvällar och en våffla med sylt och grädde!

Igor Travar berättar om stabilisering av arsenikförorenad jord. Foto: Region Mälardalen

Stadsvandring i Linköping. Foto: Region Mälardalen

Grustäkten som försvann, Vinninge Grustäkt strax utanför Malmö. Foto: Kent Högberg, Ågab Syd

”Grustaget som försvann”

Den 9 september höll Renare Mark Syd ett halvdags-evenemang med föredrag på Klågerups skola och studiebesök vid Vinninge Grustäkt. Seminariet innehöll föredrag om ”grustäkten som försvann”, och innehållet handlade om tolkning av Naturvårdsverkets riktlinjer, metoder för att säkerställa kvalitén på tippade massor, medias påverkan på omgivningen, behovet av att kommunicera med flera parter samt själva återställningsprocessen.

Målet var att öka deltagarnas kunskap om hur en lyckad återställning av ett 100 år gammalt grustag kan göras. Mediabevakningen kan påverka trovärdigheten mycket negativt i denna typ av uppdrag. Vi visade också på hur viktigt det är att ha kompetenta maskinförare för att få till en bra landskapsbild.

Efter föredraget blev det en intressant diskussion, då bland annat en landskapsarkitekt beskrev hans syn på uppdraget.

Ur diskussionerna kom ett behov av att skapa ett forum för entreprenörer, för att få till en förenklad hantering av dylika uppdrag. Planen blir, att genom Renare mark, följa upp studiebesöket med ett seminarium där man belyser dessa frågor.

Totalt var vi 24 som deltog.

Kent Högberg,
Ordförande för Renare Mark Syd

NORDROCS - ur ett studentperspektiv

Romeo och Julia kören underhöll gästerna med vacker körsång under middagen på Vasamuseet.
Foto: Ulrika Larson

Att som student få vara med och delta i en konferens som Nordrocs var oerhört intressant och givande. Elin Andersson, civilingenjörstudent inom miljö- och vattenteknik från Uppsala Universitet valde att vara med på Nordrocs eftersom hon vill jobba med förorenade områden. Hon tyckte därför att konferensen var ett bra tillfälle att få en bättre inblick i hur det är samt att få knyta kontakter för framtiden.

Nordrocs var väldigt kul att få vara med på vilket Elin Andersson håller med om då hon säger:

"Jag tror nästan att jag lärde mig mer under konferensdagarna än vad jag gjort under kurserna i skolan!"

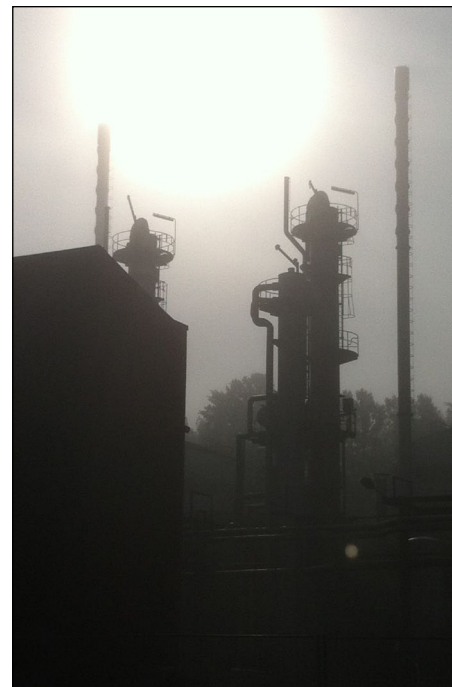
Azur Bisevic, masterstudent inom Industriell Ekologi vid Chalmers tyckte att det var ett perfekt tillfälle att få en inblick i den bransch även han vill jobba inom samt att få ta del av forskningen och de tekniker/lösningar som finns, speciellt inför det stundande exjobbet.

Nordrocs 2014 bjöd på en bra blandning av intressanta föredrag, det var ett bra forum för att knyta kontakter och sist men inte minst, underhållningen. Vi är alla överens om att middagen på Vasamuseet med guidad tur, utsökt mat, vacker körsång och fantastiskt rolig ståuppkomik av Al Pitcher var en utav konferensens höjdpunkter.

/Jenny Hansson, industriell design, KTH

Norra Djurgårdsstaden

Studiebesök vid Norra Djurgårdsstaden.
Foton: Jenny Hansson

NORDROCS - fyra lyckade dagar lockade fler än 370 deltagare till Clarion Hotel Sign

Efter ett mycket intressant studiebesök vid Norra Djurgårdsstaden avslutades de fyra NORDROCS dagarna med en lunch i Botaniska Trädgården
Foto: Peter Harms-Ringdahl, Empirikon Konsult AB

Nordrocs inleddes i liten skala med två stycken kortkurser måndagen den 15 september. SGI stod för den första kursen om återanvändning av förorenade massor. De tog bland annat upp att analyserna av massorna bör ske efter vad de ska användas till. De massor som ska användas som produkt skall inte testas på samma sätt som de massor som ska deponeras. På eftermiddagen höll Niras i en kurs om Geoprobe systemet och de mer avancerade fältanalyser som systemet tillåter. Bland annat kan man koppla en GC till proben och få ämnesspecificeringar och halter direkt i fält medan man borrar. Detta kan tex vara en stor fördel vid undersökningar av klorerade lösningsmedel där man kan orsaka spridning av de klorerade alifaterna genom att borra hål på tätare skikt ovetandes om att det föreligger ovanliggande fri fas.

Instrumenten för direkt analys är dock känsliga för hård belastning vilket gör att grövre jordarter kan vara begränsande för var man kan använda metoden.

På kvällen sparkade konferensen igång på riktigt då Stockholm stad bjöd alla deltagarna på mottagning med middag på Stadshuset. På tisdagen inleddes konferensen av Dominique Darmendrail med en sammanfattning av EUs arbete med förorenade områden, och vilka framtida utmaningar och strategier som finns. Därefter berättade representanter från de fyra Nordiska Naturvårdsverken om sitt arbete och vilka strategier de har för det framtida arbetet. Värt att notera är att det skiljer sig oerhört i

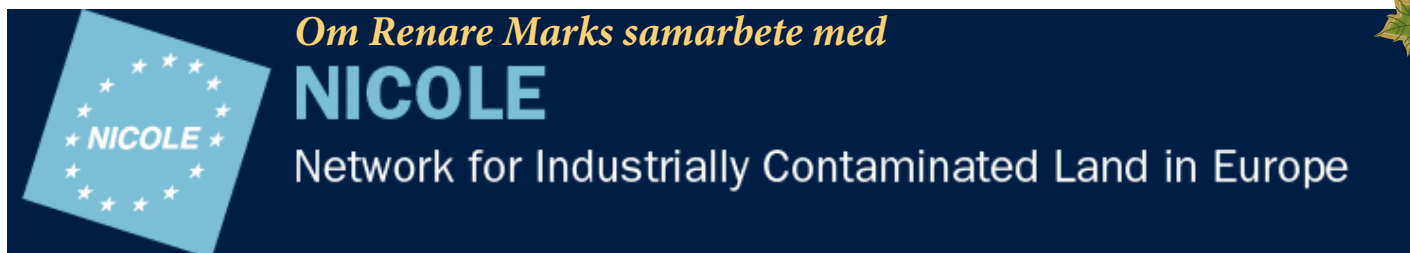
de olika länderna. I Danmark tar staten ett långtgående ansvar för efterbehandlingsarbetet medan man i Norge i princip låter privata aktörer betala för samtliga efterbehandlingsarbeten, undantaget sediment där det ofta är svårt att finna en ansvarig part.

Därefter följde parallella sessioner med olika teman som bland annat tog upp hållbarhet, sediment, riskbedömning, svåra matriser och framförallt nya tekniker, som hela 3 sessioner ägnades åt. På kvällen följde middag på Vasa museet med underhållning av Romeo och Julia kören och komikern Al Pitcher. Efter middagen var det mingel i puben och en hel del av deltagarna passade på att svänga sina lurviga på dansgolvet.

Under onsdagen fortsatte de parallella sessionerna och dagen avslutades med en gemensam session som tog upp strategier och regler för förorenade områden.

På torsdagen genomfördes ett studiebesök i fantastiskt väder till Norra Djurgårdsstaden där Stockholm stad och Golder visade de saneringsprojekt som genomförts där och hur staden håller på att bygga en hållbar stadsdel med stor andel gröna ytor energianpassade byggnader med mera. Konferensen avslutades därefter med en god lunch i Botaniska trädgården.

På www.nordrocs.org finns alla presentationer från seminariedagarna upplagda samt call for abstracts för de olika föredragen.

Vad är NICOLE?

NICOLE är ett ledande forum för hantering av förorenad mark inom Europa, där samarbete mellan industri, akademien och konsulter främjas inom ramen för utveckling och tillämpning av hållbara tekniker. Inom Renare Marks bevakning av vad som händer gällande förorenade områden inom Europa, ingår en bevakning av vad som händer i NICOLE.

Renare Mark och NICOLE

För att stärka samarbetet med NICOLE har Renare Mark bjudit in NICOLE i planeringen av seminariet Sustainable Remediation som går av stapeln i Malmö den 22 april 2015.

Tanken är att NICOLEs arbetsgrupp, Sustainable remediation bidrar med erfarenheter och praktiska exempel på hållbara lösningar, från utredningsstadiet till efterbehandling.

Vi ser framemot att vidga våra vyer mot Europa och kunna erbjuda våra medlemmar ännu större möjlighet till kunskapsinhämtning och samarbete. Gå gärna in på NICOLEs hemsida för mer information om verksamheten och kommande evenemang.

En kort sammanfattning från juni och september E-News:

Juni- Industrial Emissions Directive (IED, 2010/75/EU) har introducerat strängare lagstiftning avseende mark och grundvatten. Kommissionen avslöjar nu riktlinjer till de så kallade "statusrapporter" som IPPC anläggningar skall upprätta för att bevaka påverkan av sina installationer på mark och grundvattenkvalitet.

Gå gärna in på EU kommissions eller NICOLEs hemsidor för att ta del av riktlinjerna.

Internationell samverkan och utveckling

Sydafrikanska Departementet för Miljöfrågor har visat ett starkt intresse för bildning av ett NICOLE-liknande nätverk i Sydafrika. Det tilltänkta namnet är NICOLA. Även myndigheterna är positiva till initiativet och vill gärna bidra med det stödet som behövs för att sätta det och bidra till dess framgång. Om man är intresserad av projektet, skall man kontakta John Kidd, Shell.

Även i Brasilien har en grupp från industri samt konsulter startat diskussioner kring en liknande sammansättning till NICOLE. De hitintills 30 drivande medlemmar kommer att presentera förslaget på EKOS Brasil (internationell sanering och efterbehandling seminarium) 1-2 okt 2014. Om man är intresserad skall man ta kontakt med Suzana Kraus.

MediTerra har fått avtal med European Environment Agency (EEA) av 'Forskning på Markåtervinning.' De ska samarbeta med ARCADIS, LQM och Leitat. Syftet är att utreda bredare miljöpåverkan (indirekta) av så kallad brownfield utvecklingsprojekt genom utvärdering och tillämpning av 'Life cycle thinking (LCT)' av ett flertal europeiska fallstudier. NICOLEs Sustainable remediation arbetsgrupp kommer att medverka. För mer information om MediTerra, var god och ta kontakt med Laurent Bakker, Tauw.

2015 är 'Internationella året av jordar' (International Year of Soils) enligt FN. Den 5 december varje år kommer framöver att vara 'World Soil Day.'

Tips om två nya EC publiceringar som kan vara av intresse i ert arbete:

- Environment/industrial policy: Live and work in better buildings
- Programmet 'Circular economy'

Workshop Prag 2014

Nästkommande workshop blir i Prag mellan 5-7 november 2014. Fokus på:

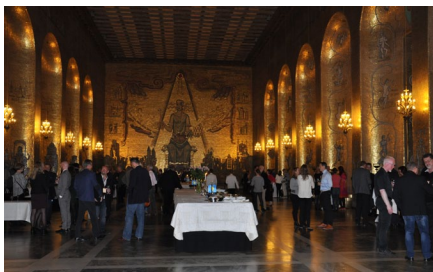
- Utveckling av riskbedömning med hjälp av ny teknisk utveckling (t ex biotillgänglighet, utbildning, föräldring av föroreningar), påverkan på riskbedömningskonceptet. Man kommer också väga in de nya toxikologiska data som har samlats inom ramen för REACH samt faktiska risker till recipient vs skydd/återhämtning av en resurs för framtida brukande.
- Kostnadseffektiv hantering t ex genom användning av ekosystemtjänster och miljöteknik.

Läs mer

För mer information om NICOLE gå in på www.nicole.org

Vid frågor om NICOLE går det också bra att kontakta Carla Schön (carla.schon@electrolux.se) eller Helena Branzén (helena.branzen@swedgeo.se), Nätverket Renare Marks styrelse

NORDROCS i bilder

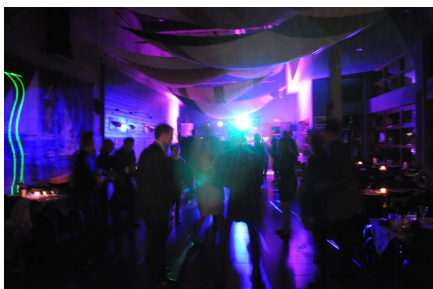
NORDROCS 2014 i Stockholm inleddes med en mingelkväll på Stadshuset.

Naturvårdsverket och de nordiska EPAs öppnade NORDROCs 2014.

Middag på Vasa Museet efter en dag späckad med intressanta föredrag.

Efter en tre-rättersmiddag lockade dansgolvet, Kvällens DJ hade en förkärlek till 80-talet.

MUTKUS ordförande Raakel Jaloniemi hälsade välkommen till nästa NORDROCS i Finland 2016.

Har du skrivit bästa exjobbet 2014?

I utlysningen för Bästa exjobb söker nu Nätverket Renare Mark slutförda examensarbeten från år 2014. Examensarbetet ska ha direkt koppling till förorenade områden och efterbehandling. Det ska belysa området ur ett naturvetenskapligt, tekniskt, ekonomiskt, socialt eller juridiskt perspektiv.

Bidragen kan inlämnas av institution, företag eller författarna själva.

Inlämnade bidrag kommer att utvärderas av Nätverkets priskommitté som består av ca 5 representanter från branschen, varav en från styrelsen.

Vinnaren erhåller en prissumma på 15 000 kr samt inbjudan att presentera sitt examensarbete vid Nätverkets Vårmöte 2015. I samband med Vårmötet betalas konferensavgift, resa och boende av Renare Mark.

Kriterierna för Bästa exjobb lägger tyngdvikten vid nyhet och nytta för branschen men följer i övrigt framtagna krav vid universitet och högskola enligt följande:

- 1) Nyhetsvärde för branschen
- 2) Nyttan för branschen
- 3) Fronten för forskningen; vetenskaplighet, stingens
- 4) Ingående moment (t ex litteraturstudie, fältarbete, laboratoriearbete, analys, modeller)
- 5) Avgränsning och måluppfyllelse
- 6) Utformning och presentation

Samtliga inkomna examensarbeten läggs ut på Renare Marks hemsida.

Skicka examensarbetet i digitalt format till nätverkets koordinator, koordinator@renaremark.se, senast den 1 februari 2015. Märk meddelandet "Bästa Exjobb 2014"

För frågor går det även bra att kontakta Ulrika Larson, 0708-473 475.

Det händer i nätverket

- Seminarium om skydd av markmiljö, Visby den 9 oktober 14.
- Studiebesök Mariebergs fd sågverksområde 22 oktober
- Seminarium om förorenade områden den 2 december 2014, Göteborg.
- Seminarium om värdering av risker Västerås den 4 december
- Kemikalier i fokus, seminarium i Västerås den 5 februari 2015.
- Renare Marks vårmöte 24-26 mars 2015, Clarion Hotel Arlanda.

Läs mer på www.renaremark.se

Det händer i branschen

- Cabernet – HOMBRE – TIMBRE -2014 – October 14 – 16 2014
- Remediation Technologies Symposium 2014 October 15 – 17 2014 The Fairmont Bankff Springs Hotel
- Gearena 2014, SGU, 13-15 oktober i Uppsala
- 5-7 November, NICOLE workshop i Prag
- Riskbedömning förorenade områden, SGF-kurs, Göteborg 25-26 november 2014
- Säker dricksvattenförsörjning, Planering, riskbedömning och beredskap – SIPU kurs 4-5 december 2014, Stockholm
- Kurs för miljöprovtagare, SGF allmän grundkurs 9-10 december i Stockholm

